

अज्ञान सिंह (नागेश) कृत

॥ अथ काव्यज्ञानप्रारंभः श्रीगुरुभ्याम् ॥

शके १७८१ (सन् १८५९)

लेखक - वाकभूषण शिवाजी बडवळ

॥अथ काव्यज्ञानप्रारंभः श्रीगुरुप्रातः॥

श्रीगुरुभ्योनमः ॥ तस्य नमः ॥ श्रीगुरुभ्योनमः ॥
 तरिहारासुकरिलकाकु ॥ १४ ॥ काअष्टांगयोगसाधुनि ॥ बैसोकासमार्ध
 जाउनी ॥ तरिकाकाच्यावदनी ॥ पडेआंति ॥ १५ ॥ येकमस्तकीजटावाट
 विनि ॥ धुळितधुवणकरति ॥ तेहियासिजेअंति ॥ काचेकरिता ॥ १६ ॥
 वल्कलेकरुकापरिधान ॥ पर्णेकरुकाभिसण ॥ तरिहारिलजाण ॥ काच
 तया ॥ १७ ॥ बैसोगिरिवराच्याउपचरी ॥ कारियोमाजिदरकुटि ॥ तरि
 काकाचिमिटि ॥ नचुकेचि ॥ १८ ॥ त्रिभुवनकरुकापरिपाटण ॥ अनेरि
 हाउउउकाअसन ॥ तरिकाकुट्टाजाण ॥ नचुकेतया ॥ १९ ॥ करुकाबहु
 तउपवास ॥ मोन्यराहोकाबहुतदिवस ॥ तरिजाणकाकास ॥ निवारणनदि
 मेचि ॥ २० ॥ करुफळहारनिजि ॥ मिदिमोभधुनिराहोकाभाहति ॥ प

रिकाकाचिपाति॥ नचुकिजे॥ २९॥ देवोकादेहो कर्वती॥ कागोरागण
आनरति॥ तरिकाकधाती॥ वाचिजेना॥ ३०॥ काकुअमरासिर्गीकी॥
काकुनुहातायेसकि॥ काकुबळिवंताचाबळि॥ मारकपण॥ ३१॥ ज
रिपाचेस्वर्गलोकु॥ तरिकाकुभक्षेअवश्यकु॥ अंतकाचाअंतकु॥ काकु
होय॥ ३२॥ काकुतफलेकुनासि॥ काकुसल्लोकुग्रासि॥ काकुमुखी
कवणासि॥ उरीनहिसे॥ ३३॥ जोब्रह्मश्रुष्टिकर्ता॥ त्याचेहीआयुष्य
काकुग्रासिता॥ माईतराचिकथा॥ कवणतेथे॥ ३४॥ युगायेकरोम
झडे॥ तेहिनुरतिकाकापुटे॥ त्याचेहिनिवाडे॥ आयुष्यहारे॥ ३५॥
ऋषिसिधसनकादिक॥ गणगंधर्वअनेक॥ यक्षकिन्नरपन्नक॥

काक

ज्ञान

काकेग्रासिजे ॥ २८ ॥ मुहिपाठस्वर्गपाक ॥ ब्रह्मांडपाकअनुबद्ध ॥ या
चेहिकाक ॥ आयुधहारी ॥ २९ ॥ काकुपिंडातेहारि ॥ काकुब्रह्मांडातेसं
हारि ॥ यापरीउरी ॥ नुरेकाकापुढे ॥ ३० ॥ जेथेब्रह्मांडसंहार ॥ तेथेले
कत्रयेकेचाउरे ॥ काकापासुनिनुरे ॥ सर्वहिअकारु ॥ ३१ ॥ ऐसिया
काकाचेज्ञान ॥ कैसेकराजिनिरोपण ॥ ह्यणउनिधरीचरण ॥ शिष्य
उरुचे ॥ ३२ ॥ तुमहिमाझपरमगुरु ॥ सर्वस्वप्राणाचेआधार ॥ काहि
चिनेणेमिअविचार ॥ अज्ञानिया ॥ ३३ ॥ द्विविधकाकज्ञान ॥ प्रह
र्तिनिवृत्तिदोनिपण ॥ कृपाकुस्वामिह्यणउने ॥ विनवीतअसे ॥ नेथि
उखुण ॥ कैसेजाणावि ॥ ३४ ॥ अधीचप्रवृत्तिचेज्ञान ॥ स्वामिकरा
चेनिरोपण ॥ कृपाकुस्वामिह्यणउनविनवीतअसे ॥ ३५ ॥ तुमकृपाकु

सद्गुरुनाथ॥ मोक्षमार्गचिपिता॥ सृणु उनिरुपाकुताता॥ रुपाकीजे॥
३६॥ उन्धीसागोपिंडिचे॥ भविष्यअयुष्याचे॥ घातअपघाताचे॥ चि
हेकैसी॥ ३७॥ अणिपिंडिचेअयुष्य॥ युनपूर्णहेभविष्य॥ सागाजिअ
वस्य॥ निजज्ञानिया॥ ३८॥ कवणयेकपुरुष॥ गगेनिपाहातिकावपुरु
ष॥ तेनयनीसाभास॥ कैसेपाहावे॥ ३९॥ छायापुरुषदुसरा॥ कैसापा
हावाजिहातारा॥ याचिचिहेमोहरा॥ कैसिजाणावि॥ ४०॥ जरिआयु
ष्यआधीकअसावे॥ तेकैसेजाणावे॥ अयुष्यक्षीणवोवखावे॥ कैसेरी
जि॥ ४१॥ दिवसमासघटिका॥ बाहिजेअभ्यंतहिअईका॥ सागाजि
ज्ञानदायका॥ मुटजनसि॥ ४२॥ पिंडिच्याकवा॥ काहिसागाज्ञानभु
पाका॥ जेणेककेलिला॥ कायघाताचि॥ ४३॥ बाहिरब्रंदाडिखुण॥

काहिकरानिरोपण॥ वांछितसेमस्त्रिमन॥ श्रीगुरुनाथा॥ ४४॥ अपमृ
 त्युकैसाजाणाया॥ सुमृत्युकैसावोकरवावा॥ हाअभिप्रायसागावा॥
 अनाथबंधु॥ ४५॥ कवणयेतिजन॥ जाणनिनाइचेज्ञान॥ तरिदुस
 मृणजेकवण॥ कैसावोकरवावा॥ ४६॥ नादुकायवाद्याचा॥ किदेहि
 माजिकासयाचा॥ कवणयेयुक्तिचा॥ अनुभवहोय॥ ४७॥ असनध्या
 नमुद्राबंधन॥ लक्षलक्षाचिरवृण॥ कैसिदिजेसागुन॥ सद्गुरुस्वमी
 ॥ ४८॥ कवणज्योतिदेहिलक्षतिनिगुति॥ तेशाननिगुति॥ सागवा
 पा॥ ४९॥ कवणज्योतीचेस्थान॥ केवढेतीचेप्रमाण॥ कैसेलक्षधरु
 न॥ पाहावेकैसे॥ ५०॥ हिविवेकलक्षणे॥ सागवेकपावरदाने॥
 रावुकिचेनिप्रसन्नपणे॥ सुखीयाहोईन॥ ५१॥ नाडिज्ञानाचाचालि॥

नेणत्तापडयलिभुलि ॥ तेपाहिजेनाशिलि ॥ स्वानुभवक्षाने ॥ ५२ ॥ क
रचरणलक्षणे ॥ बास्यअंतरादेरेवणे ॥ सागाजिचिहे ॥ ५३ ॥ हाणिम
मृत्याचि ॥ ५४ ॥ गगनिकवणेकवणेस्थानि ॥ काळचिहेपाहाचिनयनी ॥
हेसागाचेजिदिरोमणि ॥ परमपुरुष ॥ ५५ ॥ कवणयेकेपुरुष ॥ गगनि
पाहात्रिकाळपुरुष ॥ तेनयनीस्याभास ॥ कैसेपाहावे ॥ ५६ ॥ छायापु
रुषदुसरा ॥ कैसापाहावाजिउदारा ॥ तयाचिचिहेमाहेरा ॥ कैदिजा
णाचि ॥ ५७ ॥ नक्षत्रामाजिकवण ॥ काळक्षानाचेरुक्षण ॥ मेसागाविखु
ण ॥ ज्ञानसिंधु ॥ ५८ ॥ सर्वाधिपणेअपंगावे ॥ प्रमेविअलिंगावे ॥ प्र
भवचननिरसावे ॥ देवाधिदेवा ॥ ५९ ॥ ऐसेअकोनिबोलणे ॥ सद्गु
संतोषलेअनंदगुणे ॥ संतोषा ॥ ५० ॥ चिवचने ॥ निघतीजालि ॥ ५१ ॥ स

काळ

६

ज्ञान

झावपूर्णविचनगुणे॥भुधांगराविचेनिप्रेमकीरये॥अगाधसिंधुउचं
वळये॥सुखानंदु॥६०॥काबाळकाचेवाळबोल॥भातेसिवाटतिगोळ
॥तेथेप्रेमाचिवोलं॥धावरलिहो॥६१॥काकुर्मिचाळकाहोचभेट
॥अवघीसुखानिभृष्टि॥पयपानेविणैपाटि॥अमृतदाटे॥६२॥
तैसेगुरुशिष्याचेप्रेम॥मस्वामीसंतोपलेपरमोत्तम॥मगत्रश्रोते
रसम॥करिशिष्याचे॥६३॥स्मरणेप्रेमनंदनु॥संतोपालोतुगझिया
वचन॥तरिसावधुकरिमन॥उनंदनिधी॥६४॥होतातुस्ती
यावचनाचाबोधु॥उचंबळतोविज्ञानसिंधु॥मगज्ञानेजाणिवे
चाबोधु॥होयसहज॥६५॥तरितुवाजेविचारिले॥तेपरीसा
गाचहिले॥सुखवचनआटवले॥तुझेनेपुत्रा॥६६॥काळसा

६१

नाचेलक्ष्ण॥ वांछितसेतुइमेमन॥ तेपरिसरेवचन॥ शिष्यरा
या॥ ६७॥ होनिप्रवृत्तिअणिनिवृत्तिचे॥ शानविज्ञानजाणिवे
चे॥ धातुपुष्टिदेहिचे॥ परीसचिह्ने॥ ६८॥ अधिदेहिचिचिह्ने
स परिसर्वज्ञपणे॥ सांगिजेतीलक्षणे॥ काळज्ञानाचि॥ ६९॥ जे
धातुपूर्णनाहि॥ तेअल्पायुषिपाहि॥ सजीवनिर्जिवदेहि॥ ते
जीवमृत्यु॥ ७०॥ येकउत्तम॥ दुसरेमध्यम॥ तिसरेअधम॥
कनिष्ठजाण॥ ७१॥ जीवंतआल्पायुषीतेकैसे॥ जीवंतअसेपरि
शक्तिनसे॥ तेजिणेचिमरणेआसे॥ जाणपुचा॥ ७२॥ जेधातु
देहीक्षीण॥ तेजीवंतचिमरणे॥ आबुध्यमाखलेपराधीनबस्य
अन्नु॥ शरीरतेपराधीन॥ संसारिअसता॥ ७३॥ कवणयेका

चिगति॥ प्रवर्कमेदरिद्रभोगति॥ तेहिबरवागासुधमति॥ अ
 णिकपरीस॥ ७४॥ नयाचेहिदेहपराधीन॥ परिधातुपुष्टअ
 सत्तेजाण॥ तेबरचेपरिधातुक्षीण॥ अल्पायुवी॥ ७५॥ नयेपरो
 पकारासी॥ अपलेभारपुढीलसि॥ अयुष्यनहेपापरासी॥ जाण
 येगा॥ ७६॥ अणिहाहिसकारउत्तमं॥ याहुनिपरिसमध्यम॥
 करन्वरणचिहोयचिषम॥ अनुयेगी॥ ७७॥ उपजलेचावरी॥ मरण
 दोहिच्यारीवरुषावरी॥ असत्तातेहिपीडाकरी॥ तेहिमध्यम॥ ७८॥
 नासंसारिचेसुरव॥ नाबालपणाचेकौतुक॥ दोहिनहिहेख॥ स
 तनभोगणे॥ ७९॥ अैसेपरिचेभोग॥ मध्यमपराधेवियागु॥ त्या
 हुनिकनिष्ठसंपसंगु॥ परिससिध्या॥ ८०॥ उदरीधातुथोडि॥

पुष्टिपुणेन हेपिंदि ॥ तेमरदुहारो कडि ॥ गभगिजे ॥ ८९ ॥ जैसी क्षि
णधातुचिने ॥ जाणति विवक्षुणे ॥ आयुष्या विणये रक्षाने ॥ कायचा
ड ॥ ९० ॥ पूर्णधातुचेशान ॥ तेपरिसवचन ॥ सावधान अंतः कर्ण ॥
करुनिया ॥ ९१ ॥ पूर्णधातुपुरुषासि ॥ आयुष्याचे मर्यादेसि ॥ वा
तवरुषजन्मासि ॥ जोहाल्या मृत्यु ॥ ९२ ॥ तयामाजि अपमृत्यु ॥ जा
णावा काळघातु ॥ समुक्ते विषमार्थ ॥ भेदु जाणावा ॥ ९३ ॥ तया भेद
चिया गति ॥ शास्त्री अनेक असति ॥ त्यामि जी किंचित् गति ॥ परिसे
पा ॥ ९४ ॥ पहिले प्रसंगीचे बोलणे ॥ देहीची जाणावि स्थान माने ॥
योगु अभ्यासु गुणे ॥ सिद्धांत साक्षिये ॥ ९५ ॥ येक अभ्यास के साध
ने ॥ येके वरी चिने जाणणे ॥ येक अंग कळा देखणे ॥ सद्गुरु प्रसादे ॥

६६॥ अभ्यासकेति ऐं सि ॥ पाविजे पवन अभ्यासि ॥ मगराखनि काका
 सि ॥ कितिक दिवस ॥ ६७॥ हे दृष्टधातु जालिया ॥ योगसाध्य होय
 योगिया ॥ मग योगाचे फल तया ॥ साध्य होति ॥ ९०॥ येथे योगाची
 लक्षणे ॥ पाहिजे अवश्य सांगणे ॥ ते कासमूळ स्थान माने ॥ कृत्ति
 सांग ॥ ९१॥ जे यतेश्वराचे साधन ॥ योग अष्टांग लक्षण ॥ तयाचि प
 रिसरेखुण ॥ किंचित् मात्र ॥ ९२॥ तुझे निश्चि अठवले ॥ ते परीसगा
 चहिले ॥ सगळीच विस्तारिले ॥ सिद्धात ज्ञान ॥ ९३॥ तया सिद्धाति
 ची ये ज्ञाना ॥ सिद्धांत पाविजे काय ज्ञाना ॥ परि पाहिजे मना निरोध
 केला ॥ ९४॥ ज्या संसाराचि विरक्ति ॥ ते अधिकारि सिद्ध पंथि
 तया ते गुरु उपदेसिति ॥ कर्मयोग ॥ जे सेवेदाचे पहिले कर्म कांड ॥

अभ्यासयोगसावके॥अचार्यजनि॥१६॥तेप्रममिमासकउपदे
शिता॥कर्मकांडपूर्णविस्तारिति॥अचारोप्रथममध्यमबोलति॥
द्विजवर॥१७॥मगचारअश्रमुजाहालिया॥चारदिसाभोगिलि
या॥पचमाश्रमुपावलिया॥कर्मनाहि॥१८॥जैसेप्रथमबाळकासी
॥अधिकाकनाहियापारुदोसी॥मगधुकाक्षिरतयासि॥उपदेशि
ति॥१९॥मगतेअक्षरज्ञान॥जाहलियासरेअज्ञान॥गुणाकारुदरा
पूर्ण॥पावतीहोये॥१००॥मगअधिकारुअंगिकारु॥कावयासिध
रीधोरु॥जोपडेनोय्यापारु॥चाळवित्ताहोय॥१०१॥तैसेयो॥गुअभ्या
सकासि॥योगघेतिप्रणवमदोसी॥कार्ययोगउपदेशि॥श्रीगुरुना
थ॥१०२॥तयाउपदेक्षावेवस्था॥परिसयेकाग्रकरुनिघेता॥जेप
रिसत्ताअचधुता॥सुखहोय॥१०३॥प्रथमनानापदार्थनेशा

न॥ गुरुवाहानिसिष्यामन॥ मग अधिकार पाहुन॥ उपदेक्षिति॥
 ९०४॥ जे सांगीतले करी॥ असी दक्षादेखिलियावरी॥ तो दिव्य
 अधिकारी॥ सिद्धपंथी॥ ९०५॥ गुरुदीव्याचे ऐक्य प्रेमे॥ तेथे
 साधे योगधर्म॥ अक्य प्रेमं विण विषम॥ सर्वजाणे॥ ६॥ ते सेया प्रे
 मकासि॥ पाहुनि शुद्धचंद्रवकासी॥ शुद्धि नि उपदेक्षि॥ श्रीगु
 रुनाथ॥ ७॥ प्रथम अंगिचे वोकखण॥ ठाक दे उ निकरीति शुद्धजाण॥
 तेणे स्वंगि शुद्धपण॥ होय देखवा॥ ८॥ पवनदमावयादारीरी॥
 श्लेष्मभरलया छिद्रहारि॥ ते अस ताहारि॥ पवनचुचके॥ ९॥
 यालागि देहशुद्धि॥ प्रथम करि विअधि॥ मग वैसी जे मूळवं
 दि॥ वज्रासनि॥ १०॥ वामचरणगुहास्थानि॥ दक्षिणवरी देहदेउ

नि॥ मगबैसावेदठासनि॥ गुरुकपे॥ ११॥ जालंधरीबककटि॥
ॐ वोटियाणानाभुठटि॥ मूबंदे उनिकंठि॥ चतुर्दक्षिच्या॥ १२॥
ॐ गैसिचिंबंदसाधीति॥ प्राणनयेकरति॥ मगपउचक्रभेदति॥
जातित्रिकुटा॥ १३॥ येथेबहुतपसरुमसे॥ परिसागावयाका
रणनसे॥ काळज्ञाननसमजैअसे॥ तितुलेचिपुरे॥ १४॥ समू
कदेहविबंचना॥ पीडज्ञानिसागीतलेअसेजाण॥ मृणउनिकाळ
ज्ञाना॥ माजिपसरुनकरु॥ १५॥ ॐ सिकरितिपूर्वसाधि॥ वै
सोनियामुळबंधी॥ धर्मचालवितिसंधी॥ पवनुजाण॥ १६॥
तेइउपिंगकामध्यस्थानि॥ जातिसुषुम्नाभेदुनि॥ भरतिवरलि
यास्थानि॥ त्रिकुटाचे॥ १७॥ तेथेरविशशिचिप्रभा॥ पूर्णविका

काच.

८

त शान

रात्रिबोभा ॥ देखनि उमावल्लभा ॥ चेनिप्रसादे ॥ १८ ॥ तेथे अनंकेक
॥ विकाशतिपरिबका ॥ माजिबारासेका ॥ सकाक देखति ॥ १९ ॥
तेथे समरसजलिया ॥ काकघातन हे योगिया ॥ काहिये कदिवस
तया ॥ तेथेचि असणे ॥ २० ॥ तेणे सुरेककाले ॥ समरस तेणे मेलें ॥
मग भोगि सोहके ॥ सिध्तिचे देख ॥ २१ ॥ भोगिति अनंद उसावे ॥
तेथे नाहिकाकासरिघावे ॥ ते धरो निराहति ठावे ॥ योगेश्वर ॥ २२ ॥
या परिचियेखुण ॥ जे जाणति शान ॥ ते काकु पातलिया जाण ॥ बैस
तिसमाधीसि ॥ २३ ॥ अनंतप्रभा उठि ॥ तेथे त्रिवेणिच्या उपवटी ॥
मनुपवनुत यापेठि ॥ ऐक्य होय ॥ २४ ॥ हे पूर्व समाधि वेसाधन ॥
साधिते योगीजन ॥ याहुनि अणीकलक्षण ॥ परिसकेसे ॥ २५ ॥

८

येकउफराटीयेदृष्टि॥ योत्रिलक्षितिनेहृष्टी॥ पाहतात्रिकुटि॥ अंत
र्गति॥ २६॥ दृष्टिचिधावबास्याकारि॥ परसरलिअसेमहिचरी॥ ते
नेउनदेह्याभीतरि॥ उर्ध्वकरावि॥ २७॥ नेत्रचक्रफीरजावे॥ उर्ध्व
त्रिकुटिपाहावे॥ मगसहस्रदृष्टाजईवे॥ निजात्मयोगे॥ २८॥
नेथेज्योतिचेलक्षण॥ असेअंगुष्ठप्रमाण॥ तयेप्रभेनयन॥ देखणे
होति॥ २९॥ नेत्रिगुणककायुक्त॥ ज्योतिरूपेसंतत॥ जाणतीरुसंत
॥ निजज्ञानीये॥ ३०॥ जवतीज्योतिपूर्णभासे॥ तवआयुष्यपूर्णअसे॥
असेजाणिजेविश्वासे॥ गुरुवचन॥ ३१॥ मध्यमज्योतिहोय॥ अर्ध
प्रभाक्षीणराहे॥ तेकाअर्धअयुष्यजाये॥ असेजाणावे॥ ३२॥ येकप्र

१

नि

कारुप्रभाउणि ॥ तव अयुष्यवेचेयकगुण ॥ तिनिभागउरलेस्यणउय ॥
जाणावेअयुष्य ॥ ३२ ॥ कान्तिनिभागुप्रभावेचे ॥ तेजराहेयेकभागाने ॥
तेकायेकुभागसाचे ॥ आयुष्यउरे ॥ ३४ ॥ तेहिप्रभावेचकीदिसे ॥ तेआयु
ष्यवेचलेजाणावेजैसे ॥ मगकरावेकैसे ॥ तेयरीसबापा ॥ ३५ ॥ तरिदु
सुम्नाच्याघटि ॥ भेदुजाणपवनुनेहटि ॥ तेअवेणिउपवठी ॥ कोडितिम
नपवनु ॥ ३६ ॥ मगकाकुयेवोंधाडोळि ॥ तवमननाहिअष्टदकी ॥ मगत
येवेळि ॥ रोगधुनिजाय ॥ ३७ ॥ मुनारीसलिंगदेह ॥ पवनासमचेतराडे ॥
तयानेराहतेठावो ॥ स्वर्गभुवनी ॥ ३८ ॥ पिंडिकाकाचिघरटि ॥ भवेअष्ट
दलानेहटि ॥ तेथेनपडेदृष्टि ॥ लिंगदेह ॥ ३९ ॥ जवलिंगदेहअहे ॥
तवस्थूळदेहवर्तताहे ॥ अथवैसलेराहे ॥ तरिचआचेतन ॥ १४० ॥ का

काचातुपिंडि॥ तयारिधुनहिब्रंभाडि॥ औसेयापरवडि॥ चुककाका
कु॥ ४९॥ अणिकयेकसाधन॥ सद्भावपरिसखान॥ साधकसाधि
तिपूर्ण॥ परिसकैसे॥ ४२॥ सतराविचेआमृतपान॥ करीतीतापस
जन॥ तेपरिससाधन॥ शुद्धमती॥ ४३॥ लंबिकासाधनकरिति॥ जि
हाउफराटिफिरविति॥ अग्रनेउनिलाविति॥ प्रतिजिहेसिकैसे॥
४४॥ कंगच्यामुकिछिट्टि॥ प्रतिजिहाअसेदुसरी॥ तेश्रष्टजिके
चाअग्रि॥ उचलतिहेखा॥ ४५॥ अग्रउचलीति॥ नगिअसेतोउ
र्ध्वकरिति॥ नेहटिलाउनिबेरति॥ लंबीकैसी॥ ४६॥ सुधमजि
केच्याअग्री॥ उर्ध्वचिरारवाविदिवसुरात्रे॥ असनटनिगुति॥ कतनि
वैसावे॥ ४७॥ मगतयाच्याअग्रउपवटि॥ पडेसतरावीचिथेवुडि॥ ने

१० अ

सामावेतयाचे पोष्टि ॥ तैसाध्य होय ॥ ४८ ॥ तयाचे अग्रजरिचुके ॥ त
 रिमरत्वासिमुके ॥ मगसाध्यनवेदुखे ॥ सकळ होति ॥ ४९ ॥ याला
 गिहृदासनिबेंसज्जे ॥ जिह्वाग्रउर्ध्वसोदिजे ॥ सावधसंभाविजे ॥
 द्रुसवोसतरावियेचा ॥ ५० ॥ तैज्ञंरप्रतिदिनि ॥ परिनपडेचिजिह्वा
 ग्रस्थानि ॥ दृथानिघोनि ॥ जायअमृत ॥ ५१ ॥ यालागिजिह्वेच्याअ
 ग्री ॥ सतराविचियेपान्नाधरी ॥ तयासिउमृतशरी ॥ लाधेहेखा ॥
 ५२ ॥ तयेसतरावीयेचावेगसुटे ॥ रसनामेवेंहेहिहाटे ॥ मगयांगफि
 ॥ हे ॥ अन्नरसाचा ॥ ५३ ॥ ह्नुधेतपेचिशंगति ॥ अकसुनिद्राहारपति ॥
 सप्रशजाग्रति ॥ लाधेतया ॥ ५४ ॥ मगअंगीचेलक्षणे ॥ पालठतिअ
 मृतपाने ॥ जेबावन्नकससोने ॥ तैसेदिसे ॥ ५५ ॥ जेअन्नरसाचेमूक ॥

१०

ते सकळ जाले अनील ॥ मग वारी रत्ना काळ उळा घडे ॥ ५६ ॥ अनिसिना
हि अन्न ॥ ते वारी रकरी द हनु ॥ स्ने प्रज कोन ॥ जाय सकळ ॥ ५७ ॥ ते
का देहिना डिचने ॥ रिति हो छिद्र द्वारे ॥ तया मा जि आभूत भरे ॥ सना
वियेचे ॥ ५८ ॥ तया सुस्म जि हे चामुकी ॥ असेना डिचक्रा चिवेकी ॥ त
यामा जि मधील न कि ॥ पडे कुंडळ जिचा ॥ ५९ ॥ ते ये कुंडळ नीचे पहर ॥
नचना डिमा जि चिखरे ॥ ते धुनि पसरें ॥ बाहा तर सहस्र छिद्रि ॥ ६० ॥
मग अभूत पचन हो ये ॥ देहे अमर तुला हे ॥ यत्ने श्वर होय ॥ ओसिया सिद्धि
॥ ६१ ॥ मग चिंतिले तथे जाय ॥ अपुले इछा हे ॥ जे कपा होय ॥ सद्गुरुची
ओसी ॥ ६२ ॥ जो क्षुधे पासु नि सुटला ॥ अत्रो पासु नि वेग को होय ॥ मागणे
हा फिटला ॥ पाग पुटला चा ॥ ६३ ॥ अपलेने सुखी असे ॥ अपु लिया सत्ता

बैसे ॥ सुखाचे निसंतोषे ॥ विचरे श्रद्धि ॥ ६४ ॥ त्रिभुवनि अंनद भरीतु ॥ स्व
 खुंदेलिला वीचरतु ॥ कल्पने अतित ॥ इतिराचे ॥ ६५ ॥ अपुले निसर्वज्ञ प
 णे ॥ दृष्टिवोळंगति सकळ ज्ञाने ॥ परराहती स्थिति मोने ॥ प्रगटन करी
 ति ॥ ६६ ॥ नद्ये योगाचि मंहति ॥ कदानहि अहंकृति ॥ पिशाच्व करि
 ति ॥ वर्ततसे ॥ ६७ ॥ रेवचरे भुचरे रेवकृति ॥ योगिणिय क्षिणि भेटि देति ॥
 सकळ भूते येति ॥ दृश्यत्वासि ॥ ६८ ॥ असिया परिचे ॥ वर्तणे तयाचे ॥ स
 र्वसिद्धि अलिंगिति ॥ परतयाचे ॥ मनन वांछि ॥ ६९ ॥ असो हविस्तारु
 ॥ काळ ज्ञानासि होइल उसरु ॥ मृणवो नितो प्रकारु ॥ परिसि अधी ॥
 १७० ॥ जो प्रसंगु वाढवला ॥ तेचि पाहिज विस्तारिला ॥ चित्त द्यावे बोला
 ॥ सिध्द राया ॥ ७१ ॥ अणिक दुसरी परी ॥ जे ज्योति असे नारीरी ॥ तेचि दे

स्वावाहेरी॥ सद्गुरुगुणे॥ ७२॥ रविद्विदिनक्षत्रे॥ देहिअसतिवि
चित्रे॥ सहस्रद्वकाधारे॥ स्थानकतयाचे॥ ७३॥ तिजेउजकलि
दिसति॥ ते पूर्णायुष्यचिगति॥ हे शानियेजाणति॥ अनुभवे॥
७४॥ तयाकिंचितप्रभावियोगु॥ त आयुष्यवेचेयेकभागु॥ हा
केलाप्रसंगु॥ योगेश्वरे॥ ७५॥ जन्मपटाचरुन॥ आयुष्यजाण
येपूर्ण॥ मगतयामाजिन्युन्य॥ जाहलेतेकळे॥ ७६॥ तेजन्मपटाचे
शान॥ विचारिसिकैसेत्मणउन॥ तेपाचव्याअध्याईपूर्ण॥ निरो
पिलेअसे॥ ७७॥ तेथेआयुष्याचेप्रमाण॥ जन्मनक्षत्रापासुन॥
आयुष्यमर्यादापूर्ण॥ वोकरवावि॥ ७८॥ तयाअंशाचाभोगुवेचला॥

काव

१२

तोहिनाहिजेककला॥ जैसेदेखिजेनक्षत्रमाका॥ हिणदित्ति॥
 ७९॥ तेअर्धप्रभादिसे॥ तेअर्धआयुष्यउरलेअसे॥ हेजाणा
 वेअैसे॥ काळज्ञान॥ ८०॥ जेतिनभागवेचति॥ येकुभागउरे
 दित्ति॥ तेयेकुभागुगति॥ आयुष्यउरे॥ ८१॥ तेहिप्रभामायके॥
 मंददीप्तिचेउजाळे॥ जाणावेउरले॥ आयुष्यथोडे॥ ८२॥ शु
 भ्रप्रभावेचलि॥ क्रुष्णप्रभास्छावरलि॥ तेजाणाविवेचलि॥ आ
 युष्यमर्यादा॥ ८३॥ यापरिहेचिहे॥ जाणतीलसंज्ञान॥ जया
 सिक्कपाअसेपूर्ण॥ सद्गुरुचि॥ ८४॥ यापरिहेलक्षणे॥ अणी
 कप्रकारसागेन॥ तेहिपरिसमन॥ सुचितकरुनिया॥ ८५॥ अ
 कस्मातुघडेदेहि॥ अभ्याससाध्यपाहि॥ तेपश्चिमदेवाकाहि॥

१२

सागोतुज॥६६॥ पुर्वपक्षपाहुनि॥ मगउत्तरावेतेधुन॥ षड्चक्रेभेदु
नि॥ अधारायेइजे॥६७॥ बहुपवनाचिगते॥ जेसागतीकसिधानि॥
यापरिगति॥ साधिनिपवनु॥६८॥ तेथेनाहिवस्तारु॥ पिंडशानिके
काअहेनिधारु॥ सुणोनिकाकज्ञानविचारु॥ थोडाचिसागे॥६९॥ पु
ष्टिदंडुनिटुपुष्टी॥ मणीअसेयेकविसाहेटि॥ तेथेबैसेदासटि॥ पवना
चिदेख॥७०॥ त्रिवंददाटुनिदेति॥ पंचमुद्राटुधरीति॥ तेहापवना
सिगति॥ बाहेरिगमन॥७१॥ मगदेहिपूर्वभरे॥ पश्चिमनकातव्या
छिद्रे॥ उसासेबारे॥ पवनुदेखा॥७२॥ सुदस्थानाचाउपवटी॥ सुक्ष्म
छिद्रपडेदृष्टि॥ तेथेपवनाचिअठाटि॥ होतआसे॥७३॥ तेथेपवनु
रिघुकरी॥ पैसेमणिकुकाभीतरी॥ त्रिकुटीच्यादारी॥ मगअदळेदे

खा॥ १४॥ ते स्थान भरि असे॥ पवना सिपे सुनसे॥ मग मागुता उसा
 से॥ पूर्व पंथे॥ १५॥ तो अदळे कंठ नाचि॥ रिघो पाहे मुख कमळी॥ बं
 दु असे तये वेळी॥ छिद्रदारी॥ १६॥ श्रवण नयन घ्राण वदन॥ निरो
 धिले पंच मुद्रा देउन॥ तेथे रिघुन से मगोन॥ पवन मागुता परते॥
 १७॥ तो मागुता ये त्रिकुटासी॥ आदळे छिद्रदारे से॥ तरिते नया सि
 ॥ भेद वेना॥ १८॥ मग मागुती फिर॥ तव निरोधिले पूर्वदारे॥ तेथे जा
 नि फिर॥ मागुता देखा॥ १९॥ असे तो नचे का घरटि॥ पवन करि पा
 ठी पोटी॥ ते का मन हि पुटि॥ होय देखा॥ २०॥ ते का हाय का सावि सु॥
 पवना सिना हि पै सु॥ ते वेळी जग निवसु॥ चित्ति जगा॥ २१॥ ते का साव
 ध कावे॥ दृढ धैर्य धरावे॥ मग कपाठ भेदावे॥ त्रिकुटाचे॥ २२॥ पश्चिमे

१॥ हिलेचक्र ॥ तेथेअसेसुखमिष्ट ॥ तयावरिअसेपदर ॥ श्वेत्स्माचादे
खा ॥ ३ ॥ तोअतीसपातळुअसे ॥ सुकहोउनिहाडिवैसे ॥ तोपवनुभे
दितुअसे ॥ तिसरेनिउलाटे ॥ ४ ॥ मगद्येभितरी ॥ त्रिकुटाच्याछ
द्वारि ॥ तेथुनिप्रवेशुकरि ॥ श्रीहाटेदेखा ॥ ५ ॥ येथेसागाविच
करचना ॥ तरि।वेस्तारहोइलकालज्ञाना ॥ अगिपिंडज्ञानिविवचना ॥ ६
सागितलिअसे ॥ ६ ॥ तेथेचक्रज्ञानासविस्तार ॥ निवडुनिसागितले
उत्तर ॥ देवरा।तेरुषिप्रभानिरंतर ॥ वेगळेवेगळे ॥ ७ ॥ ८ ॥ याळा
गिकाळज्ञानि ॥ सागीतलेसंक्षेपकरुनि ॥ परीसअनः कर्षिधि
रुनि ॥ येकरुति ॥ ८ ॥ तयात्रिकुटाच्यास्थाने ॥ ब्रह्मदेवअधिष्ठानि
॥ पीतप्रभानयनी ॥ भासतिहोय ॥ ९ ॥ तेथेक्षणयेक्रमन ॥ अनंदपा

१४

वेजाण॥ मग पचम बळे कलन॥ उसळे वरी॥ १२१॥ मग श्री हाटा जाय॥
नीळ वर्ण प्रभा पाहे॥ क्षण ये कुत मय होय मन॥ १२२॥ मग श्री हाट चक्री॥
विष्णु राजा राज्य करी॥ तेथुनि गोळा वारि॥ रिघे पवन॥ १२३॥ तेथे ल
इ अवधारि॥ मन पडे तमांध कारि॥ तेथे क्षण भरि॥ होय कासा वि
स॥ १२४॥ मन पवनाचे नेबळे॥ मन तेथुनि उसळे॥ पादुका स्थळि से
हळे॥ भोगी देखे॥ १२५॥ तेने अठवे पीठ जाण॥ उंबेचें सिंहसन॥
अर्धमात्रा खुण॥ जाणे तेथि च॥ १२६॥ तेथे मात्रा भसे॥ कोटिर वि
शालि॥ चप्रभा दिसे॥ मग मन समर से॥ सुख कळे॥ १२७॥ तेथे
अनंदाचे घर॥ प्रकाश प्रभा निरंतर॥ तनमय साचार॥ होये मन॥
१२८॥ तेथे मागिल भुमु॥ हनोनि पावे विप्रामु॥ मग योग धर्मु॥ सफ

१४

कित होय ॥ १६ ॥ अहार वेकार राहती ॥ काम क्रोध मावळती ॥ अवापा
रा सुटती ॥ नये स्थानि ॥ १७ ॥ मनीचे सकळ विकार ॥ उठति हो निरं
तर ॥ इत्यिके ले संहार ॥ होय तेथे ॥ १८ ॥ मग तेथे चि असो वे निश्च
ळ ॥ ते पवना सिंग ते चंचळ ॥ तो देखो निपुं उलीक स्थळ ॥ सामुवारि
चे ॥ १९ ॥ जाये भ्रमर गुंफेच्या विवरी ॥ तेथे अगिक नवल परी ॥ असं
ख्य नादांच्या गजरी ॥ वेधे देखा ॥ २० ॥ तेथुनि अवरा ते पवन ॥ नाद
राब्द बरवा ॥ स्वानंद कवा अपूर्व ॥ विश्राम करि ॥ २१ ॥ तेथे अनंत
ध्वनि उठती ॥ तयाच्या परिसर्गती ॥ ज्या सांगितल्या सिध्दांति ॥ त्याप
रिये ससावध ॥ २२ ॥ तयाच नीची नावे ॥ औकासागेन स्वभावे ॥
जेणे मनोरथ बरवे ॥ पुरनि नुझे ॥ २३ ॥ तो दशनाक्ष विचारु मप

रिसभिन्नभिन्नप्रकारु ॥ जैके^{णे}केनिधिरु ॥ कावक्षानाचा ॥ २६ ॥ तेना
 दविवर्ण ॥ जाणतिजेसक्षान ॥ तयाभ्रनभविष्यवर्तमान ॥ कळेसं
 सारिचे ॥ २७ ॥ तेसेचदशावायेजाण ॥ तेसेचदशानादगर्जना ॥
 तयाचिसागेचिहे ॥ तेपरीस ॥ २८ ॥ पवनावेगकीधनीना
 हि ॥ हेसरुजअभुभवतेतेदेही ॥ याकारणेविषदतेहि ॥ परिसकेसे
 ॥ २९ ॥ दशपवनासिमुने ॥ अणिनाडिचक्रसकळे ॥ हिभ्रमरगुंके
 चेनिमेचे ॥ पूर्वचअसती ॥ ३० ॥ कुंडलनीचाअकारु ॥ मुखद्वार
 स्थानिविस्तारु ॥ व्यापुनिअसेअकारु ॥ शरिराचा ॥ ३१ ॥ तेसेचि
 पवनुद्वारस्थाने ॥ व्यापकअसतीमुखीहोनि ॥ तेणेउमठतिध्व
 नि ॥ भ्रमरगुंकेसी ॥ ३२ ॥ मूलअसनाचाधीरकरुनि ॥ वरिगगनी

परिसिजेध्वनी॥ तेभीतररुचिप्रवणी॥ परिसीजेगा॥ ३३॥ प्रथम
चिणिचिणिनादुजाणावा॥ सुस्वरीवोजस्वावा॥ अनुभवुनिपाहावा
॥ अभ्यासबवे॥ ३४॥ तेथेयेकाग्रवृत्ति॥ सावधपरिसावेयु॥ ते॥ म
नाचियावृत्ति॥ फाकोनदेती॥ ३५॥ सुक्ष्मजिउदाब्दकरीनी॥ क्षिण
येकुसानपरिसजेति॥ क्षिणयेकाहोति॥ गहनशब्द॥ ३६॥ क्षिणये
कादामता॥ ध्वनीहोयपाहाता॥ तेसेरुत्तिनपरिसता॥ पुणकिके॥ ३७
मगतेपाहिजेध्वनी॥ परिपूर्णअनुभवुनि॥ मगजाणिजेरुतमुखेक
रुनि॥ फळश्रुति॥ ३८॥ प्रथमनादाचिफळश्रुति॥ मदनविकारमाव
ळती॥ तेकवणियेगती॥ तेहिपरिस॥ ३९॥ कर्णरंध्रिचीसूत्रे॥ त्रि
वेणीसिलागलिविचित्रे॥ मदनविंदुतेणसूत्रे॥ चढेत्रिकुटि॥ ४०॥

२६

अन्यपवनहोयजठरी॥विपटेअधोपदरी॥तेकुंडलनिमहीवरी॥प
 डीअपानु॥४१॥रसुपश्चिमनाळे॥थ्यानुपवनाचेवळे॥चटताहोय
 मनकुळे॥भेदुनिया॥४२॥तेत्रिकटीचेनीवाटे॥पवनुथ्यानुबळेउठे॥
 मगतीनिछिद्रद्वारेहोटे॥त्रिवेणीवुपरी॥४३॥परित्तिनिनाडिचे
 तोवर॥उर्ध्वलक्ष्मेउर्ध्वपदर॥तयामधीलछिद्र॥तरितेपडे॥४४॥
 यतिजनअभ्यासकासि॥अन्नहारुनाहिल्यासि॥तेकासहजचीवी
 दुसि॥हरासुहोय॥४५॥अन्नरसुसाडिळा॥पवनअहारुचेतळा॥
 तेकाबिंदुअटळा॥जेथिचानेथे॥४६॥मगतीद्वारेरीतिपडती॥म
 गचालेपवनाचिगति॥तीउर्ध्वध्यानेभरती॥पवनेमाथा॥४७॥ति
 सूत्रेवाढती॥राहताप्रथमध्वनीन्यास्यति॥यायुक्तिमावळति॥

२६

बिंदुविकार॥४८॥पवनचालिनाडिचिकुटी॥सामविभ्रमरगुंफेचे
पोटि॥तेणेगुणेउडी॥मदनयोगु॥४९॥जेकाहोयमदनगांति॥ते
धाचिहोयकिश्रान्ति॥हेअनुभवीजाणनी॥अनुभउनी॥५०॥कर्णसू
त्रउर्ध्वहोति॥तेकाध्वनीगजेध्वरगती॥तेथेसुखाचिमासि॥सह
जचिहोय॥५१॥जेसेरतिसुखाचाअंति॥मदनकयासुखदेनी॥या
उर्ध्वयेतेध्वरभोगेति॥येणेसुखे॥५२॥तेध्वनीमाजिसुखहोता॥
तेसिचिहेउठेअवधूता॥तेणेसुखेरमत्ता॥सुखियाहोति॥५३॥
जेसाकालविमर्दनी॥सुखउठविनानागुणि॥तेथेउडूवेमनी॥
मगलीनहोय॥५४॥तेसेभोगेप्रथमध्वनीचे॥सुखयेणेप्रकारी
चे॥शांतिलेणेतयेचे॥लेखवियतिजन॥५५॥अहंविकारमुठनी॥

अंगीबानेपरमशांति॥भुक्तदयाउठिचिन्ति॥समाधीविसर्जनी॥५६॥
 जरिसमाधीविसर्जनी॥आणिसंप्रसाहोइजे॥देहसावधानकीजे॥
 परिअविकारि॥५७॥नाहिसुधेचिअटाटे॥नक्करीवाब्बचिचाव
 टी॥नेणेकवणाचिकुटे॥कदाकाकी॥५८॥रांतरांतबोळावे॥
 कोमकवचनेसोहभावे॥निष्ठुरवचनेनेबोळावे॥हेकदाचिनेणे॥
 ५९॥नदुःखविपुठळानेअंतःकर्ण॥प्रेमभाविकउतुळेमन॥आ
 नेदभरीतवदन॥सदाकाळि॥६०॥योगकळाम्पणमअैसे॥राशि
 उदेळापूर्णकळेसि॥तेनिववीतापत्रयासि॥संसारिका॥६१॥तया
 व्यासंगतीबैसति॥तयासिहिअनंदचिति॥अैसेसितेसफळसंग
 ती॥सदेवाचि॥६२॥अष्टोप्रहरसारिरेवाचेमन॥निष्ठुरनाकेअंतःक

र्ण॥ प्रथमध्वनीचे गुण॥ पूर्णसाधनाऐसे॥ ६३॥ याचरिसकळचे
॥ अज्ञानसिध्दपरिसणे॥ कृपाकरुनिह्मणे॥ वडवाकसिध्दनागे॥
६४॥ दुसरानाटुकेंसाह्मणसी॥ ऐसेवोंकरवावेतयासि॥ तेथिचेफ
ळसिध्दासि॥ कैसेजाणजे॥ ६५॥ दुसरीयाध्वनीचेज्ञान॥ सद्गुरुक
रितिनिरूपण॥ जेणेनिरसेमश्रु॥ सिध्दाचेवा॥ ६६॥ तेहेविषदसा
गोपरिस॥ होउनीयासावकावा॥ अंतःकर्णरुतीस॥ येकायकरुनी
॥ ६७॥ तरिदुसरासिंगीदह्मणती॥ जेसेयोगी॥ शिंगीवाजिवती॥
दुसरिध्वनियारिति॥ वोनखाविगा॥ ६८॥ तयाचिफळश्रुतीपरि
सा॥ जोध्वनीराहेअंगासरिसा॥ तयेकैसिहोयदरा॥ नेहिपरिसा॥
६९॥ पूर्णसाधेध्वनी॥ येकायताकरुनि॥ मगस्फुर्तिहोयमनी॥ कवि

त्वाचि॥ सुंदरपदराब्दनिघति॥ जेवै शास्त्राने मीळती॥ अैसे होय
 स्फुर्तिसाधका॥ ७१॥ जेणे जैसे वचन करविले॥ तैसे ताका वजा
 इलेकेले॥ नळगे अंतरि विचारिले॥ घडि प्रहर॥ ७२॥ चालता बोळ
 ताक वित्त करी॥ विचारिले त्या अर्थासरी॥ तैसे वचने वैखरी॥ स्फुर्ति
 रूपे॥ ७३॥ अैसे दुसरे धनीचे ज्ञान॥ जाणती अभ्यासक पूर्ण॥ ज्ञान ते
 वोळखति चिन्हे॥ साधकसिद्ध॥ ७४॥ अताती सरे धनीचे गुण॥ प
 रीस सावध करुनि मन॥ सांगे जे ललक्षण॥ त्रितीयनादाचे॥ ७५॥
 तिजा तंतिना दुजाणावा॥ अनुभविरुणा वोळखावा॥ मग ते श्रीचो न
 वडावा॥ फळश्रुति धर्मु॥ ७६॥ विणा किभरिसार मंडळ॥ कमात्वर
 बाबये रसंकळ॥ जितु केंतंति पासो निवाजेळ॥ तो तंतीना दु॥ ७७॥

ऐसे परिनाद गति ॥ मंजु कध्वनी उठती ॥ तेथे समर स होति ॥ मन
पवन ॥ ७६ ॥ मन लपटे देखोनि ॥ उठती समर सने स्थानि ॥ मग
समाधी सुख भोग ॥ भौगी योगींद्र ॥ ७९ ॥ मग असता अष्ट
की ॥ द्वादश द्रिय सावध ते वेळी ॥ बहिर्या पारिका कली ॥ असे च ते
२६० ॥ ते सकळ येक होउनि ॥ राहिलि भ्रमर गुंफे स्थानि ॥ तो का
कुये उनि ॥ ने इच्छाये ॥ ६९ ॥ या तु पवनाचे संगति ॥ अंतः कर्ण
व्यावृत्ति ॥ श्रवणी शब्द ते घेती ॥ व्यापन लियामाघाचा ॥ ६२ ॥
या तंती नाही सामावती ॥ ते राहिली स्फूर्ण स्फूर्ति ॥ संसार वृत्ति ॥
खुटकी तेथे ॥ ६३ ॥ मन समाना वेगरे आरुढ होउनि ॥ त्वगेंद्रिय दा
रे करुनि ॥ वेधले होते स्पर्श गुणी ॥ ते परतले माघारे ॥ ६४ ॥ ते
ना दिवे घालिया वरि ॥ संकल्प विकल्प सारि ॥ त्वगेंद्रिये अवधानी ॥

११

स्पर्शसहितनीवाले ॥ ८५ ॥ बुद्धिबाधकपणेशहित ॥ उदानपवन
 समवेन ॥ जायतंतीनादिमिश्रित ॥ तेदेखणेमावळले ॥ ८६ ॥ चक्षु
 इद्रियेनीवांतराहित ॥ राहिल्यारूपदेखणारुति ॥ मिश्रितहोयना
 रासितटस्तहोति ॥ बाह्यपारु ॥ ८७ ॥ चचळचित्तचित्तनेस ॥ मि
 तहोयनादासि ॥ तेहारनिसुखइद्रियदारेसि ॥ समावळे ॥ ८८ ॥ अ
 हंकारुअणिअहंता ॥ नादिसमरसहोता ॥ घ्राणेन्द्रियेपरिममता ॥
 सहजराहे ॥ ८९ ॥ ऐसिलिंगदेहाचिमाळ ॥ नादिसमरसनात्काळ ॥
 तेहारितेहोयअष्टद ॥ नेइलेकाककवणासि ॥ ९० ॥ जोसमरसे
 तंतीनादि ॥ तोसंतोषभोगीसमाधी ॥ अहोरात्रीआनंद ॥ ९१ ॥ अनं
 दुभोगी ॥ ९१ ॥ विसरेसंसारकाज ॥ नित्यभोगिअनंदभोज ॥ प्रोत्पि

११

तयो॥ अनंदाचे चराज्य॥ १२॥ मर्दनिकळाकावित॥ सुखगेळे प्रा
प्त्य॥ तैसे सर्वदा भोगी गते॥ नसता मर्दनी मर्दन॥ १३॥ सेविता वा
टे संतोष॥ ते भोगी जयथा वकाव॥ सर्वदा समरस॥ समाधीमाजि
॥ १४॥ मुखिशर्कराकवळुवाटे॥ ते सर्वांगी गोल्यता उमटे॥ ते सु
खनित्य भेटे॥ समाधिस्तासि॥ १५॥ ऐसानाना परी सुखभोगातु
॥ जो होउ निराहळा समाधिस्त॥ तया संसार सुख अर्थ॥ कदा
दुर्लभुन वाटे॥ १६॥ तो परतळ विषयावरुनि॥ शान्ति पावलाजनी
॥ काम क्रोध मनी॥ उद्भयो नेणे॥ १७॥ ऐसा तंतीना दजाहाला॥ ये
तिजना सिफळला॥ क्षुधा तृषे वा केला॥ घातुजेणे॥ १८॥ चौथा
टाकना दुवोळखिजे॥ असनी बोंसिजे॥ मग फळ भुति पाविजे॥ ता

कनादाचे ॥ १०॥ जैसे कीर्तनामा जिजाण ॥ टाकाचे होय गर्जन ॥ ते
 सेचि वोळखावेचि ॥ जानामा जि ॥ २००॥ ताकनादाचि सिद्धि ॥
 तुजसागिजेति अर्धी ॥ आपारे सचुधि सिष्यवत्सा ॥ १॥ अखंडी
 त ध्वनी असे ॥ तरि अखंड आयुष्य हिसे ॥ हे जाणावे असे ॥ अनु
 भविष्ये ॥ २॥ काकवणि प्रभुकेला ॥ अगि सुस्वरनादुपरि ॥ तोला ॥
 तरि सुफळ प्रभुजाहला ॥ संदेह नाही ॥ ३॥ जि ध्वनी होय अखंड
 उत ॥ बरचेदिसोनियां होय निवांत ॥ प्राप्त्या प्राप्ति तरीत ॥ तरि
 कार्य होउनि न दे ॥ ४॥ आयुष्य मया ही पाहे ॥ दुःखी स्ताचि पाहि
 लि देहि ॥ लक्षणे परिस तेहि ॥ येकाग्रवृत्ति ॥ ५॥ गंगेचा खवाव
 वाहे ॥ तैसि ध्वनि उठताहे ॥ तरि उपचारणामरणा होय ॥ खळा

खकाकिपडे ॥६॥ दीपज्योतिउदकस्यवे ॥ तेध्वनिजे ॥ सप्रकाशे ॥ तरिमर
णे ॥ ऐसे ॥ जाणिजे सर्वथा ॥ ७ ॥ ऐसे उत्तममध्यममहिण ॥ जाणावे विवे
कलक्षणे ॥ धूर्तविद्ये करुन ॥ उत्तरादेजे ॥ ८ ॥ समरेसे जाता कनादि ॥
त्याप्राप्तिवाचासिद्धि ॥ अखंडभोगीसमाधी ॥ सुखभरित ॥ ९ ॥ जया
वाक्यहेडल ॥ ते सर्वसिद्धिप्रावेळ ॥ ऐसे जाणजे केवळ ॥ ताका द्वा
पये ॥ १० ॥ ऐसे जाणध्वनीध्वन्यवधी ॥ अनुभवीये सुखजाणति ॥ ते
रत्नसिद्धिनिर्बुधभावे ॥ ११ ॥ मग वाचासिद्धिचे सोहळे ॥ भोगिचवधे
ध्वनीचे निमेळे ॥ ऐसे पावे साध्यवळे ॥ साधकुहेरवा ॥ १२ ॥ मग पंच
मध्वनी ॥ तेहि ऐसे काविविके करुनी ॥ तया वसना दुशानि ॥ अनुभवे ॥ १३
ह्मणजे पावयासरि ॥ ते शब्दबोळ ॥ खेजे चतुरे ॥ सांगिजे लब्धिधीरी ॥ सि

(धा)ज्ञान॥१४॥पंचमादुसराभ्रवणस्मणति॥अपुलनिंदाभ्रवणस्त
 ति॥केलितेजाणति॥समाधिमाजि॥१५॥अथवायेकीद्विपीचीवात्री॥
 ककोलागेतयाअवधूता॥अथवासिद्धिसर्वार्थ॥कलतीत्यासो॥१६॥
 भूतभविष्यवर्तमान॥तेहिकलाकागेज्ञान॥असाहोयसर्वज्ञ॥तया
 सिद्धिकरिता॥१७॥मगसयेवरुपावनादु॥तेथीचाजाणभेदु॥जेवि
 मेघवर्षातोउठतिरादु॥तेसतेधनी॥१८॥तेसंपूर्णसाध्यहोय॥ते
 तोदुरादृष्टिहाहे॥जेथेजेविपलेजाणताहे॥येथेज्ञान॥१९॥अपुलेइ
 धमेवहोकवणी॥राहिलेअन्यदेशीजाउनी॥तेसककलाभहाणी॥
 देखेयेथुन॥२०॥कवणेखंडेकायवेपळे॥तेदृष्टिसेककले॥असे
 ज्ञानसाध्यजाहले॥तयादेखा॥२१॥मगदोखनादुसत्यम॥बुजेतेथि २९

चैवर्म॥ शखचा घउत्तम॥ तेसिध्वनीते॥ २२॥ नयानगदिस मरस होति
॥ भिन्नभिन्नपरिसया॥ ७॥ श्लोक॥ आत्मना देवदेव अक्षरं गच्छ
तस्तथा॥ बाहकं सुपत्रास्त्रं च दिक्षिपकं॥ १॥ ज्योतिषं भेषजं चैव धनुर्वि
द्यामहेंद्रकं॥ षट्कर्ममिति शास्त्रा॥ महाविद्या च नुद्दा॥ २॥ टीका॥
अत्मना दस्त्राणिजे॥ देहिचेनादजाणिजे॥ वकं उस्थितिबोक्खरिजे॥ श
रिरिचे॥ २४॥ देहिचे स्थानमान॥ जाणावे सकळ लक्षण॥ अत्मविषं
वनापुर्ण॥ या विजेगा॥ २५॥ यापरिविद्यादुत्तरी॥ रिधुअसावावेदा
भित्तरी॥ पूर्वाधउत्तरार्धनिर्धारि॥ साध्यबोक्खवावे॥ २६॥ जयास
त्यमध्वनी॥ तयावदार्थसमजमनी॥ तोपक्ष होहि॥ नित्या नित्य॥
२७॥ उपरीषठांगीचे ज्ञान॥ स्फुरोत्कागतया जाण॥ तेजाणनीयतीज

न॥ स्वभावचे ॥ २८ ॥ यापरि अक्षरज्ञान गति ॥ लिपिवाचने भूति निरु
 ति ॥ जाणिजे की १३१ डेहती ॥ तेकळे तया ॥ २९ ॥ अथ दुजियाचे अक्षर
 ते सेचिलि हिणे निरंतर ॥ ते शानसंवि स्तर ॥ कळे तया ॥ ३० ॥ चो
 वधी विद्या गणीत ॥ तो तक्षणी सागद ॥ विचारि लगणितार्थ ॥ साग
 ता होय ॥ ३१ ॥ पंचम विद्या वाहक ॥ गंगा नरा विअवस्यक ॥ हे कळे स
 क कीक ॥ जळकी उचिया ॥ ३२ ॥ खोल अथवा उथळ ॥ अचने से सप्र
 बळ ॥ तो जाणे सकळ ॥ तरावया ॥ ३३ ॥ सपरी स्रष्टा जे स्वयं पाकु
 ॥ तेथीचा जाणिजे सकळ विवेकु ॥ सर्व स्वयं पाकी अत्यंतिकु ॥ निति
 ने मुजाणे ॥ ३४ ॥ रतिदा स्रष्टाणि जे कामिक ॥ कामक वा तो सक
 कीक ॥ पंचदशानि माजि अवश्यक ॥ चट उत्तर मनाचा ॥ ३५ ॥ ना

मरीषुरुषपरीक्षापूर्ण॥ यात्रीवर्णपरत्वेज्ञान॥ हेजाणेतोपूर्ण॥ परि
अनावडी॥ ३६॥ मगहील्लक्ष्मीस्त॥ जाणेउभविणिमंदीरे॥ कोठे
कवणनिर्धार॥ अधिष्ठानदीजे॥ ३७॥ अष्टदिशाराधूजाणे॥
कादेवनार्चनकरणे॥ धान्यसुवर्णठैवणे॥ कवेंणेदिशोसी॥ ३८॥
अणीकनानावस्त॥ तोजाणेअधिष्ठानवर्ततु॥ कोठेग्रहस्तनुतु॥
निद्राकरी॥ ३९॥ हिमंदिराचेस्थानमान॥ जाणेतोसकळक्षणे
॥ सत्पमध्वनीगुणेअसेहोय॥ ४०॥ आणीज्योतिषज्ञान॥ तोहोय
परायण॥ कदावचनअप्रमाण॥ नव्हेत्याचे॥ ४१॥ सकळज्योती
षवित्पत्ति॥ तयादृष्टिक॥ वोळंगती॥ हेअनुभवीजाणती॥ तेसि
ध्यांतनीपूर्ण॥ ४२॥ भेषह्मणजेवैदिक॥ औषधमात्रासकळीस॥

२३ नाडिपरिक्षा अमोलिक ॥ पावता होय ॥ ४३ ॥ धनुर्विद्या ते ये कादशा ॥ हे
साध्य सकळ त्या ते तीस ॥ आदी अवसान अवस्य ॥ जाणे वर्म ॥ ४४ ॥ मग
द्वादश विद्या माहे द्वि ॥ सकळ धूर्त विद्या अवधारी ॥ नाना यंत्रे कुसरी ॥ जा
णे सकळ ॥ ४५ ॥ मग वोडंबरिया विगती ॥ अकस्मात्त सभे प्रति ॥ गग
नी चिधडे पाडिति ॥ नाना परिधावती ॥ वोडंबरें ॥ ४६ ॥ ते सकळ क
ळे यासि ॥ मग महाविद्या पर्येसि ॥ ते श्रेष्ठ विद्यासि ॥ महेश्वर शान ॥
४७ ॥ तेथे मंत्र यंत्रे सकळ ॥ अग मुजो कुशल ॥ तोक केस मुळ ॥ तथा
जाण ॥ ४८ ॥ ऐस्या च वदा विद्या कळति ॥ संक्षेपे चिसा गिजे ती ॥
ये चानुर्य सकळ कळती ॥ प्रगटती तथा ॥ ४९ ॥ हे शंख नादा चेशा
न ॥ सागितले संक्षेपे करुन ॥ अता अष्टमा चिरबुण ॥ परिसबाया ॥ ५०

२३

अष्टमघोषनाह्नायती॥ तेथेचिक्केसिराब्दगती॥ तेहिपरिसनिगुती॥
सागिजेल्ग॥ ५१॥ बहूतमिजेनिदिजवर॥ करीतिवेदउच्चार॥ तेथउ
मटेनिरंतर॥ ध्वनिजैसि॥ ५२॥ तेसागोराणादुवोळस्वोवा॥ तेथिल
फळगुणपरिसावा॥ अनुभविजाणावा॥ साधकानि॥ ५३॥ वेदशास्त्रपु
राणे॥ वाचयेतितनक्षणे॥ कादुजियासिकपाकरणे॥ तरितयासिसाध्य
॥ ५४॥ जेअसेजेशास्त्री॥ तेस्फुरेतयाअंतरि॥ यापरिनिर्धारि॥ सि
धुहोय॥ ५५॥ सर्वअंतरिचेंकळे॥ अैसेयेतिसिधसोहके॥ अष्टम
ध्वनीचेंनिमेजे॥ साहताजाणे॥ ५६॥ मगभेरिनादुनववा॥ तोपदार्थ
परिसावा॥ साध्यहोयंमहानुभावा॥ तथासर्वसिद्धि॥ ५७॥ इच्छितेप
दार्थसंसारि॥ कळेइतुकीयाचिभरोवरि॥ वोळंगतिचारि॥ पुरुषा

२६

र्थदृष्टिः ॥ ५८ ॥ मगदशवामेधनादु ॥ तोसाध्यते पूर्णसिधु ॥ सकलसि
 र्धाअनंदु ॥ भोगिना होय ॥ ५९ ॥ मनिश्छित्ते तेथे जाय ॥ सकलदेव
 तामाजिस्वेक्यताये ॥ सकलभूते पाय ॥ वंदितित्याचे ॥ ६० ॥ परका
 या प्रवेशु जाणे ॥ जकीतरिजकीचराहणे ॥ अग्नितरितेथे चिबैसणे ॥
 परिसीत उष्णन बाधीजे ॥ ६१ ॥ विषअमृतसरी ॥ जेदिधले ते प्राज्ञ
 न करी ॥ वरकडसिस्थिसागता विस्तारि ॥ जाइलकथा ॥ ६२ ॥ येथे
 धरुपसरु ॥ तरिकाकज्ञानासि होइल उदीरु ॥ हापिंडज्ञानिसंविस्तारु
 रु ॥ निरोपिला अर्धु ॥ ६३ ॥ येथुनिखुंटलीना दोन्विगती ॥ वरपाच
 शुन्ये असति ॥ तेपिंडज्ञाननिगुती ॥ सागितलिअसे ॥ ६४ ॥ देह
 दशनादाचे विवर्ण ॥ ऐकुनिलुब्धातितापसजन ॥ सीस्थिचिधरुन

२६

मनाचांछा ॥ ६५ ॥ जो निज ज्ञानिरतु होय ॥ तो न धारि सोय ॥ सहज
स्तिथि राहे ॥ स्वलिले करुनि ॥ ६६ ॥ समाधी विसर्जित्यावारे ॥
दृष्टिये वाह्याकारे ॥ ती बहिरलक्षणे अवधारि ॥ सांगि जेती ॥ ६७
अगोचरी मुद्रा करणी ॥ ध्वनि परिसावि मुद्रा धरुनि ॥ ते नायक
नानवा ॥ दोने ॥ मृत्करवरात्तयासि ॥ ६८ ॥ खेचरि मुद्रे करुनि ॥ ज्यो
मि पाहवि भुवस्थानि ॥ ते न दिसता सत्य दिने ॥ मृत्करवरापर्ये सा
॥ ६९ ॥ जरि भुवस्थान न दिसे ॥ तरि सात दिनि पिंड नासे ॥ हे जाणा वि
श्वासे ॥ सिध्द वाक्ये ॥ ७० ॥ नाश्या ग्री अवलोकिता ॥ जरि न दिसे पा
हता ॥ तरि पाचा दिवसि पडता ॥ होय पिंड ॥ ७१ ॥ नयनी चि ज्योति ॥
कृष्णवर्ण भासती ॥ तरि तीसरे दिवसी निगुनि ॥ मृत्क होय ॥ ७२ ॥

२५

५

॥ काजिहायनदिसे ॥ तरिमल्लयकदिवसे ॥ हेजाणावेपरियेसे ॥ विवे
 केकला ने ॥ ७३ ॥ पहिलेउत्तमगुणदारीरि ॥ मगजोअवगुणधारी ॥ त
 रितयाचानिर्धारी ॥ चिनाकाकाकुजवळिअसे ॥ ७४ ॥ कापहिल्लावि
 षमगुणाचा ॥ मगहोयेसगुणाचा ॥ काकुजवळित्याचा ॥ ह्मणोनि
 जाणिजे ॥ ७५ ॥ अताब्रह्माडिचिल्लक्षणें ॥ ऐकासावधानपणें ॥ सा
 गिजेतिचिहे ॥ हाणिमृत्याचि ॥ ७६ ॥ जरिधुरुमंडळनदिसे ॥ तरि
 मरेंभासे ॥ महानुभाविअैसे ॥ भाष्यकेले ॥ ७७ ॥ कासत्यक्रुषिग
 गनीअसती ॥ त्यामाजिव ॥ सस्रकांतअरुंधती ॥ तेनहीसताजाण
 ती ॥ काकुपातलाह्मणोनि ॥ ७८ ॥ गगनीचिनुक्षत्रेमावळती ॥ ती
 जरिदृष्टवर्णदिसती ॥ तरिपातलिकाळगती ॥ हेजाणावेगी ॥ ७९ ॥

२५

पाहतिशाते॥६०॥मगबैसोनिपन्नासाते॥

नी

काष्ठपुरुषाचे लक्षण॥ सागेन पाहति खुण॥ गगनामाजि स्वक्षा करु
नी॥ जवळि आणितितया लागोनि॥ तथाचे सिरन दिसता न येदि
नि॥ मृत्यु खरा॥६१॥ तथाचे छाया पुरुषाचि॥ लक्षणे परिसतया
चि॥ साधन पाहावयाचे॥ परिसेपा॥६२॥ अपलिछाया अवलो
किजे॥ मुखिषडाक्षर उच्चारजे॥ चरण जोडोन उभे राहिजे॥ पाहा
वयासि॥६३॥ कंठा पासुनि जरि अवलोकिति॥ तरितितुलाचि अ
कारु देखति॥ कंठा पासोनि पाहाति॥ तरि देखति॥ ते तुकाचि॥
६४॥ जे पाहति चरणा पासोने॥ त्यासि देखति नयनी॥ यारिति
करुनि पाहिजेगा॥६५॥ जरि शुभ्रवर्ण दिसे॥ तरि संपूर्ण अयुष्य
असे॥ शुभ्रचिहे परियसे॥ अँस्यारिति॥६६॥ जरि कृष्णवर्ण दिसे॥

तरिदेहपिंडतर्जयेइल॥हेनेमस्तजाणेल॥अनुभावये॥६७॥जरिहो
 निकरनदीसती॥तरिमातीसहोइलगति॥कंठिठाउनुदिसति॥त
 रिदिउमास॥६८॥चरणठाउनिउळंडळा॥जरिपिंडलवडळा॥तरि
 मृत्यअळा॥ताकाळये॥६९॥करचरणलक्षणे॥जेउणे॥दिसेस्तान
 मान॥तरितेचिपदार्थहीन॥दीसतीगा॥७०॥जरिपूर्वेचापूर्विहे
 खिजे॥तरिस्वस्थानिसुखीअसीजे॥तरिस्थानचळणपाचिजे॥त
 रिस्थानचळे॥७१॥जेदिसेकडेरूपअहे॥तरितीकडेचिगमनहो
 य॥असिजाणाविसोय॥महानुभावि॥७२॥यावरिलधूर्तलक्ष
 णे॥जाणाविअनुभवगुणे॥छायापुरुषजाणने॥याचिपरि॥७३
 अतादेहाचेश्वरचिससि॥त्या॥माजिवाहोकागेजि॥येदिवसी॥७४

तरितोचिकाकमृत्युअसि॥ संज्ञाजाणिजे॥ १४॥ कामणगटठेउनिभृकु
टि॥ पाहावेयेकाग्रदृष्टि॥ तेदिसेपुष्टितुष्टि॥ तरिमृत्युसमीप॥ १५॥ ते
काहाननदिसे॥ तरितेमणगटसूचदिसे॥ तरितोचिमृत्युअसे॥ जा
णवेपरियेसेअनुभविये॥ १६॥ असेबहुपदार्थलेहिता॥ अनेतअ
सत्तितत्त्वता॥ कोठवरिचिता॥ विभ्रमुकरावे॥ १७॥ जीतुकीअशंकाअ
से॥ तितुकेप्रतिउत्तरभासे॥ जेविचारिलेतेसागनुअसे॥ राजाधीरा
जु॥ १८॥ याबहुपदार्थिनाजे॥ येकचिपदार्थकायुजिंकावाजि॥ सागा
वेश्रीगुरुजि॥ नागेश्वरा॥ १९॥ येकेचिकाळेकायुजिंतावा॥ येकेचिसा
धनअवरावा॥ काळघातु॥ २०॥ असेसागावेश्रीगुरु॥ तुतवद्वपेचा
समुद्ग॥ अकाकाअकाकाअधारु॥ निजनिधीरु॥ नागेश्वरा॥ २१॥ तव

२७
 बोले करुणानीधी ॥ तेसागताजाहाला निजशुद्धि ॥ सद्गुरुकृपा निजाम
 बोधु ॥ अकाळज्ञान ॥ २ ॥ अकाळेकाळुजिंतावा ॥ हाप्रश्नवरवापरिसा
 या ॥ निरावयव अवयव ॥ वेधुकैसा ॥ ३ ॥ श्रीगुरुहैरणेगासिष्या ॥ उपजेअ
 टवहिमनोअशा ॥ तेअकाळज्ञानपरियेसा ॥ जेथेकाळविब्रह्मरूप
 ॥ ४ ॥ श्रीगुरुकृपाकरिति ॥ सिष्यब्रह्मसमाधानइच्छिति ॥ तेथिलपरि
 साविसुहृमगती ॥ सिष्योत्तमा ॥ ५ ॥ ब्रह्मसमाधानिवैसता ॥ नयनासे
 होयअन्मीष्यता ॥ अश्चिर्यककेतटस्था ॥ स्वरूपीहोय ॥ ६ ॥ तारक
 ब्रह्मकळाप्रकाशि ॥ मनतयासरसी ॥ समरसमगप्राणपागुळपर्ये
 सि ॥ होयमंदमंदु ॥ ७ ॥ वरिचिनयेनिविपाने ॥ निश्चकराहतिनिरुते
 ॥ प्राणमंदहोयतेथे ॥ सहजचि ॥ ८ ॥ प्राणुजेहामदुहोय ॥ तेहाजठ

शान्ति

राग्निमंदुहोय॥क्षुधामावकोनिजाय॥येणेअभ्यासे॥१॥क्षुधामंदमं
दहोता॥अन्नाविहोयउपेक्षता॥अन्नपदाधुमंदुहोता॥विंदुआटे॥१०
विंदुअटतादेहिचा॥क्षीणतामदनपावेकामाचा॥मंगविकारसहीतसा
चा॥अमियजाहाला॥११॥कामासिअप्रियोहोता॥कर्मनासछेसर्वथा
॥ताभिव्यथा॥दुरिजाहाले॥१२॥भववेथादुरिजेथे॥काळुघातुचैवात्तेथे
॥काळघातेविणगर्भवासात्ते॥गवोचिनाहि॥१३॥ऐसेगर्भवासुनिवासि॥
जोस्वरूपीअैक्यकरिमानसी॥मनअैक्यहोताइंद्रियासे॥तन्मयता॥१४
इंद्रियतन्मयहोता॥ब्रह्मानंदतन्मयता॥तन्मयहोताआनंदता॥अखंडि
त॥१५॥अखंडितअनंदवेधला॥स्वसुखेमाणुविसावला॥अनंदेअ
नंदुपावला॥अतिनन्मयता॥१६॥तन्मयहोतामनासि॥मनउन्मनआ

नंदेसी ॥ अनदुत्थापरलासवंगेसि ॥ सिद्धानंदे ॥ १७ ॥ सिद्धानंदे अनंदुको ह
 ला ॥ नेणे जठरागिशांतजाळा ॥ क्षुधात्रुषेभ्रमुक्कटला ॥ सर्वाधेसी ॥ १८ ॥ अ
 नेउदकेकरून ॥ प्राणचेकरावेप्राण ॥ तोनिवाळास्वपरूपानंदेकरून ॥ त
 मयत्ता ॥ १९ ॥ यातटपतासमाधान ॥ निविजेअज्ञीप्राणेआणिमने ॥ मगक्षु
 धातृषाकवणे ॥ चेतवावे ॥ २० ॥ मनप्राणआणिअग्नी ॥ निवाळेब्रह्मानंदेक
 करून ॥ चैतन्यघनेसुखिहोउनि ॥ स्वसुखेनिवाळे ॥ २१ ॥ ओंसिवेश्रांत
 जाळि ॥ अनंदकळाअगिसंचरलि ॥ इद्रियासिविश्रांतिजाळि ॥ अखंडता
 २२ ॥ प्राणसमरसला ॥ हेतुसिजेक्यवाडुजाळा ॥ इत्थिसिविश्रांमुजाहळा
 ॥ विशालिउदरी ॥ २३ ॥ नेथेसवंगिसुखेजाहळे ॥ लिंगदेहसमरसले ॥ अ
 नंदेअधिष्ठानकेले ॥ अष्टहिप्रहर ॥ २४ ॥ अकालिगुंतकाकाबु ॥ स्वरू

पिसमरसेइइमेकु॥ अहंकारसमुदायेसिविकु॥ अनंदसमुद्रि॥ २५
येआनंदसमुद्रिराहता॥ अधीकचीअनंदाचिप्रबळता॥ शुधेत्तवैचिपा
हाता॥ वानचिनाहि॥ २६॥ अैसाअकाकि कालुजितिका॥ निर्गुणीगुणव
धला॥ अद्वैतिद्वैतभावसामावळा॥ अवस्तेसरिसा॥ २७॥ अवस्थाजेपु
र्णब्रह्मअवस्थ॥ जैसीगहननिद्रासुशुया॥ तैसिअखिलअनंदतन्मयता
॥ काकचिब्रह्मरूप॥ २८॥ अरत्रपरत्रब्रह्मरूप॥ जीवविब्रह्मरूप॥ अनंत
दिपउज्ज्वे॥ २९॥ गुरुदाविस्वरूपखुण॥ जेकातारकब्रह्मपूर्ण॥ तेपाहाता
चिनयन॥ सुखिजाळे॥ ३०॥ त्याआनंदेअनंदु॥ सगळाचिघडेब्रह्मबोधु
॥ तुटेअवस्थेचाभेदु॥ सत्यसाधुतोचियेकु॥ ३१॥ तोचियेकियेकळा॥
सर्वार्थैअैक्यार्थिजाहाळा॥ अैक्यार्थनिंदेनिवाळा॥ सतनुपै॥ ३२॥

२०

सत्तनुप्राणसमरसला॥ सत्ततमनाउद्धोधजाला॥ स्वज्ञावस्थानाहउर
 चा॥ देहभावावरि॥ ३३॥ देहभावपूर्णजाय॥ तेहविदेहिसुरखोय॥ म
 नसमरसराहे॥ तेनिर्मनानेदु॥ ३४॥ संज्ञानासिना॥ हेउसितु॥ प्राणस
 मरसेलीनहोतु॥ अग्निसमाधानवांतवांतु॥ मनहेनुगुल्फवेकाब्रह्म
 पदी॥ ३५॥ असेसमरसेसमरसता॥ अग्निपिक्रियासाधीती॥ काकुजि
 तिलातत्वता॥ समाधाने॥ ३६॥ हेसमाधाननिष्कंक॥ याआनंदे॥ ज
 तिलेअनंदउदक॥ विश्वतुल्यजाहलेदेख॥ मपंचकळउच्चाकु॥ ३७॥
 आनंदेचिअनंदला॥ अनंदबोधेचिबोधला॥ त्वसुरखेचिसुखिजाला
 ॥ वाहिजआति॥ ३८॥ त्याअनंदाचिरुहरीउठि॥ तोब्रह्मानंदुचिगके
 पोठि॥ तेथेसर्वसुखेसिद्धि॥ वोवाकुनिसाडिजे॥ ३९॥ काश्चाहेत्व

२९

गसुख॥ तैकाकाधीनसककीक॥ कावेकसनीक्षीणयेक॥ पावतीगा॥ ४०
अक्षइसुखे॥ तैसिधान्त॥ वेद्याचोरव॥ आनंत॥ सधपावलेदेरव॥ म
नोभावेसमाधानि॥ ४१॥ याका॥ केगुरुमुखेराहता॥ तेथेचिसाधनेपा
हता॥ काकसाधीलसर्वथा॥ ततहागो॥ ४२॥ औसिसदुरुचिकरणी॥
अगम्यअगम्यवेदपुराणि॥ अनंतसिधरंगलेध्याने॥ निजरसमाधानित
त्यता॥ ४३॥ तेतत्पीतलरूप॥ जाहलेउजको॥ नेज्ञानदीप॥ तथावा॥ हजातस्व
रूप॥ येकचिजाहले॥ ४४॥ त्यायेकीचेकहोता॥ येकपणहिततत्ता॥ शी
लीजाणिवसाडिता॥ येकपणकैचे॥ ४५॥ येकपणजेथेनाहि॥ तेथेज्ञसि
गकीतहोदेही॥ आनंदुदाटे॥ ४६॥ आता॥ अनंदुसर्वांगिदाटेता॥ सर्व
सुखभरेतत्ता॥ इद्रियाहिविगळितता॥ पोषणे॥ ४७॥ पाणानंदेपोषणे॥

तेतोपावलाअनेदधन॥ घनानंदेसंपूर्ण॥ संपूर्णता॥ ४८॥ यासंपूर्णसंपूर्ण॥
 अनंदेअनंदुगहन॥ त्यामाजितत्वतापूर्ण॥ निसिदिनुदितना॥ ४९॥ हे
 तुजसमरसे॥ तेअपेआपअनंदेउक्तासे॥ मगइद्रियेतेणेसंतोषे॥
 संतोषति॥ ५०॥ यासंतोषेसंतोषले॥ तेअखंडसंतोषीजाहले॥ घना
 नंदेनिवाले॥ अकैकैकाळि॥ ५१॥ तयाकैचारेकायु॥ जयाचापरमपु
 षु॥ अपणचिजाहलाआखिल॥ निजात्मवासि॥ ५२॥ तेनिजाससुर्यो
 अपार॥ तयाअनंदेसिनाहिपारावार॥ तेयोगिंद्रनिरंतर॥ योगिरा
 जयासि॥ ५३॥ तयानिद्राजेनिजैले॥ तेभवजायुत्तीनाहिआले॥ निजि
 निजरूपजाहले॥ नाहिउरलेसंसार॥ ५४॥ अैसेतेसंसारि॥ किउनि
 परमानंदभीतरि॥ अहंस्वाहंशरीरि॥ विसरोनिंगेले॥ ५५॥ माझे

नाठवेमीपण॥ त्तेथेकैचेतुपण॥ अहंकारुचिगलितपूर्ण॥ मगसगळे
चिजाणशिवमय॥ ५६॥ शिवमयउठताबैसता॥ शिवमयजागतानि
द्रिस्ता॥ वारिजअंनरिपाहता॥ शिवमयसर्व॥ ५७॥ सर्वइश्वरकळा
प्रगटती॥ सर्वहेशिवकळाउजळनि॥ सर्वशिवमयदीप्तीफाकलि
॥ अनंताकीर्णी॥ ५८॥ जेअनंतकीर्णअनंतप्रभा॥ अनंतकावण्यअनं
तशोभा॥ अनंतेजअनंतगर्भा॥ असिमयीका॥ ५९॥ असीमइकास्व
रुपअतिचे॥ परतत्परतापरीचे॥ अकाळेजेकाकाचे॥ जीवनरूपे॥ ६०॥
तेकाळनिर्मिते॥ जेकाकाचेप्रतिपादिते॥ जेकाकातेसंक्रान्तिते॥ अ
काळस्वरूप॥ ६१॥ निरुतेपरब्रह्म॥ यापरब्रह्मीवृत्तिदाम॥ असासा
गीतळाआनिबधर्म॥ तरिउरुषोत्तम॥ अनयासेजोडे॥ ६२॥ जो

३९

डिलिजिविवाचि॥ गोडिलागकीब्रह्माचि॥ पूर्णकयासद्गुरुचि॥ अखंडि
 त॥ ६३॥ अखंडतेअखंडता॥ अखंडसाधिलेचित्त॥ तेविश्रान्तिसर्वथा॥
 सर्वार्थसिद्धि॥ ६४॥ सर्वसिद्धिजेकाहोय॥ तेकामनस्वरूपिसामावले
 राहे॥ अनंदाचिवस्तिहोय॥ अखंडीते॥ ६५॥ त्याआनंदद्विधात्वरूप॥ त्या
 चिआनंदेषुषामुक्त॥ त्याचिआनंदेअकाशांत॥ सततजाहला॥ ६६॥
 तेणेस्वरूपसमरसे॥ अकाळजितिलाहेकर्मअसे॥ पुढाकदाकाळीनसे॥
 जन्ममृत्यु॥ ६७॥ असेसेदुरुवचन॥ अकाळिकाळक्षीण॥ निर्मनिहोय
 लीन॥ मनजेहा॥ ६८॥ त्याआनंदेमनासिनेसि॥ त्याअनंदेअल्पिंद्रि
 यकुटुंबासि॥ तोचिअनंदुआहुतिजठराग्निसे॥ तेचिमाणासिसमर
 ता॥ ६९॥ हामनालयोयोगुजाणा॥ मनाचाचिरुयोसंपूर्ण॥ मनचिजिंती

३९

लेमननिर्मन॥ तेकाजनंदुसंपूर्ण॥ प्रवक्ता॥ ७०॥ तेकासुखासिसुकाळ
जोला॥ अहंकारुचिंश्रोतुठेला॥ निजात्मभावविश्वासला॥ सर्वोत्तमस्व
रुपी॥ ७१॥ सर्वोत्तमस्वरूपीसर्वानंदु॥ सर्वार्थसिद्धार्थबोधु॥ जेणेवे
धहोयनिजसाधु॥ तत्त्वार्थेसि॥ ७२॥ यातत्त्वार्थेसिमनोरथु॥ पूर्ण
करुनिराहसिसतन॥ हेतुग्रासुनिनिर्वात॥ राहेसिथ्या॥ ७३॥ मन
निरसुनिजाय॥ तेकातुकेचाकाय॥ तुनामिपाहे॥ जेअहेतेअहे॥ पुरा
तन॥ ७४॥ तोपुरातनश्रीगुरु॥ अनंतसिद्धाचादातारु॥ परेशिव
नागेश्वरु॥ पुरातन॥ ७५॥ त्यापुरातनेपूर्णकेले॥ काळजितज्ञानसा
गीतले॥ आब्रह्मभुवनकेले॥ तेस्वरूप॥ ७६॥ अधीकाबुचिनाहि॥
मगकाळज्ञानकेचेपाहि॥ छिळाविनोदुउभ्रवलाहेहि॥ गुरुसिथ्याचा॥ ७७

आनंदे निजानंदबोलता ॥ गुरुलिलावाक्यसंपादित्ता ॥ काळज्ञानउत्तरे
 तत्त्वता ॥ मगटकेले ॥ ७६ ॥ नेणे कासयाकेले ॥ हेनोहिक्योअले ॥ गुरुने
 गुरुतंत्रनिर्मिले ॥ ते गुरुचिजाणे ॥ ७७ ॥ नेणे कवणासंताकारणे ॥ नेणे
 कवणासंताकारणे ॥ कि कवणे सिद्धाकारणे ॥ मगटकेले ॥ ७८ ॥ ते तो
 श्रीगुरुचिजाणता ॥ तो तयाचा निर्माविता ॥ तो चितयाचा भोक्ता ॥ सर्वार्थ
 भावे ॥ ७९ ॥ सर्वसिद्धिचा दाता ॥ तो तुकपाळुनागनाथा ॥ अज्ञानाचा ज्ञा
 पिता ॥ सर्वस्वर ॥ ८० ॥ तेणे सर्वेश्वरे ॥ अनंतसिद्धाचि अंतरे ॥ सुखिके
 लियेणे निजउत्तरे ॥ सर्वेश्वर सर्वदा ॥ ८१ ॥ सर्वदा सिद्धतुनागेश ॥ स
 र्वदा संपूर्णसिद्धेश ॥ तुल्यकेलिअज्ञानमनोअदा ॥ निजमहेशानिज
 गुरु ॥ ८२ ॥ निजगुरुजिनागेश ॥ निलेछनपूर्णचंद्र ॥ श्रीगुरुसिद्धा
 तपटभद्र ॥ अगम्यमुद्रामहेश ॥ ८३ ॥ महेशामहेंद्रनाथा ॥ संपूर्णके

लिकाकज्ञानकथा॥श्रोतियाचामनोअर्था॥ककसुजाहाला॥६६॥हे
अनेतरसिधाचेठेवणे॥सत्सिध्यसद्वाचार्थेजाणे॥स्वात्मबोधेसंकीर्णे॥
विनरलाश्रीगुरुचरणी॥६७॥श्रीगुरुचरणपरमदेवत॥परमपूज्यपर
मपदार्थ॥परमसौख्यपरमार्थ॥श्रीगुरुचरणी॥६८॥श्रीगुरुचरणी
चिज्ञान॥श्रीगुरुचरणचीदेवपूर्ण॥श्रीगुरुचरणचिध्यानि॥जपुम
नाचा॥६९॥श्रीगुरुचरणचिदेवत॥श्रीगुरुचरणचिकुलसत्तत्त॥श्रीगु
रुचरणसर्वार्थ॥सुहृद्जन॥७०॥श्रीगुरुचरणअरत्रपरत्र॥श्रीगु
रुचिकुलगोत्र॥श्रीगुरुचरणचीमंत्र॥सर्वार्थभावे॥७१॥श्रीगुरु
सर्वदेवदत्ता॥सत्यमनोभावअसा॥असिजयाचिअनरमनोअ
ना॥तानागेशाप्रियवंतु॥७२॥श्रीगुरुचिभुक्तिमुक्ति॥श्रीगुरुचि

३३

शिवशक्तिः ॥ श्रीगुरुचिदेवअनादिमूर्तिः ॥ व्यापव्यापकश्रीगुरुदेवो ॥ १३ ॥
 असातुश्रीगुरुदेव ॥ अज्ञानाचासर्वार्थभावो ॥ कृतकार्यतानागदेवो ॥
 सत्यसद्भावोजिवाचा ॥ १४ ॥ यात्रथाचानिर्निता ॥ तुचितुसद्रुनोथा
 ॥ तुचिनिरोपिता ॥ परिसत्तातुचियेकु ॥ १५ ॥ संपूर्णसंपूर्णसंपूर्णम
 स्तु ॥ संपूर्णसंपूर्णसिद्धार्थि ॥ परिपूर्णपरमार्थि ॥ परमात्मा ॥ १६ ॥
 परमात्मानागेश्वरासि ॥ अपूर्णअर्पित्याअर्थसि ॥ निजस्वार्थेसिनमो
 नमो ॥ १७ ॥ नमोनमोनागदेवा ॥ नमोनमोपूर्णतुभावा ॥ नमोनमो
 देवाधिदेवा ॥ नागेश्वरा ॥ १८ ॥ नागदेवानेमहीमान ॥ परिसत्तासंपूर्
 ण ॥ संपूर्णचिह्नयेमन ॥ संपूर्णानंदे ॥ १९ ॥ संपूर्णसदानागेश्वर ॥ संपूर्णसंपूर्णपरमप्रकाश ॥ संपूर्णसंपूर्णपूर्णदिवस ॥ अखंडता ॥ ५० ॥

३३

अखंडता अखंडनमन ॥ आखंडाकारवृत्तिजाण ॥ अखंडाकारसदा अस्यणे ॥
श्रीगुरुदेवदत्तात्रया ॥ संपूर्णमस्तु ॥ श्रीसद्गुरुनाथार्पणमस्तु ॥ राके १७
८१ रोद्रनामसंवत्सरे ॥ दक्षिणायने वर्षत्रिंशत्तौ श्रावणे मासे कृष्णपक्षे
षष्ठ्या बुधवासरे तद्दिनि हस्ताक्षर श्रीविराट्मभटात्मबाळ कृष्णवडवळे
न लिखितं ॥ तृतीयप्रहरी इदं पुरतः समाप्तं ॥ ४७ ॥ पुत्रे संख्या ३४ ॥ गो
व्या ५० ॥ ४७ ॥ ४७ ॥ ४७ ॥

३५

॥ इति काव्यज्ञानसमाप्तमगमत् ॥

३५